

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

וארא
גליון יז (שיט)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לכריאה

תוכן הענינים

ש י ח ו ת

ד מספר שנותיה של רבקה כשמתה
 ה בנוגע לפירש"י יעקב אבינו לא מת (גליון)
 ז כירור הניצוצות לע"ל (גליון)
 ח חסיבה שרחל לא נקברה במערת המכפלה
 י מצינו באברהם שמת לפני זמנו ונאמר בו לשון מיתה
 יא הא דאם לא מגיע אדם לפרק אבותיו אם נקרא קודם זמנו -
 יא אף שלא טען מעט גו' ולא השיגו
 יא בענין התורה היא נצחית דינים שהם משום יצה"ר אם -
 יא יתבטלו לע"ל
 יא בפירש"י מקץ שלא יתכן עשרה אנשים בעלי אותה תכונה -
 יג של הערמה
 יג אם כשאין מזוזה בימין אם נ"ח בימין
 יג אם ישנו הבדל בין נרות המקדש לנ"ח
 יד שמות באומות העולם אם מורה ושייך לעצם ושרש האדם
 טו אם לאחר הפטירה אפשר לפסוק דינים למטה
 טז אם המילדות אמרו שקר בדבריהם אל פרעה
 יז טבע בעולם אינו הכרח אצל הקב"ה ואי"ז אלא ראי' יז

ח ס י ד ו ת

יח יוסף ה' יכול להיות בב' ענינים הפכים מצד שרש נשמתו יח
 מפני מה נחשב במשרע"ה ענין המופתים לפלא הרי התורה -
 יח היתה עצמיות נפשו
 יח שייכות משיח לתשובה הוא כיון דחודש ניסן הוא הכח -
 יט להעבודה דחודש אלול יט

ש ו נ ו ת

כ הוספות למ"מ לתו"א פ' וארא
 כא הרמב"ם ואדה"ז באופן כתיבת עיקר חיבורם
 כא מתי נזכר בפעם הראשונה השם ה"יד החזקה"
 כא השייכות ליום כ' טבת וי"ד ניסן להרמב"ם
 כא

ש י ח ו ת

א. בהתוועדות דש"פ ויחי ש.ז. נת' בהנחה לה"ק, סעי' כח, שיעקב חי כו"כ שנים יותר מרבקה, ובחצי ריבוע מחשב את מספר שנים של רבקה - ג' שנים עד שנשאה ליצחק, כ' שנה עד לידת יעקב (הרי רבקה בת כג שנה), ס"ג שנים עד שפירש יעקב מאביו (רבקה בת פ"ו שנה), ל"ד שנה שנטמן בבית עבר (רבקה בת מאה שנה), כ' שנה שהי' בכית לכן (רבקה בת ק"כ שנה), ושנה ומחצה בסוכות עד שבא לבית אל, ששט הוגד לו על אמו שמתה - הרי סה"כ דשני רבקה הוא קכ"א שנה ומחצה שנה.

והנה בלקו"ש חט"ו ע' 463 בהערה 38 מבאר שלפרש"י הי' רבקה בת קכ"ג שנה (בערך) כשמותה דמסוף פ' תולדות בפרש"י, מובן דיעקב הי' צ"ט שנה כשחזר, ונודע לו על פטירת אמו, ורבקה היתה בת כ"ג שנה כשנולד יעקב,

ואע"פ שאין זה נוגע לפרש"י זה, אבל עדיין צ"ע בת כמה היתה רבקה כשנפטרה,

והנה בהערה הנ"ל גופא צע"ק, דהרי צ"ט שנה (כשחזר) ועוד כג שנה (כשנולד יעקב) הרי זה קכ"ב שנה ודא קכג?

וי"ל הביאור בזה, ע"פ מה שנת' בלקו"ש ח"כ ע' 28, שדרך הפשט, ווען תורה זאגט אז פלוני איז אלט כך וכך יארן, מיינט עס מספר שנותיו בערך, מעגלעך עלטער אבער ווייניקער ווי מיט א האלב יאר, אדער אינגער מיט אזא זמן, עיי"ש,

כפ"ז, יש לפרש דמש"כ בפסוק שעבר כ' שנה עד לידת יעקב, הפירוש בזה הוא לא שביום שמלאו לה כ"ג שנה נולד יעקב, אלא מכיון שלאחרי כ' שנה שלא הי' לה בנים אז התחילו יצחק ורבקה להתפלל, ונענו מאת ה', ולאחרי ט' חדשים נולד יעקב הרי מובן דרבקה הי' כמעט כ"ד שנה בלדת יעקב,

כפי זה הפירוש בהערה הוא שצ"ט שנה ועוד כ"ג שנה וט' חדשים, הרי זה בערך קכ"ג שנה וכן בשיחה יש להוסיף עוד 9 חדשים לקכ"א שנה ומחצה, ואז הסה"כ הוא ג"כ יותר מקכ"ב שנה שאפשר לקרוא לזה בערך קכ"ג שנה,

אבל ראה סדר הדורות, ב"א כ"ז, שכותב דיצחק הי' קנ"ט שנה, בעת מיתח רבקה ומכיון שיצחק הי' ארבעים שנה יותר מרבקה יוצא, דרבקה מתה, לפי סדר הדורות, כשנהיתה בת 119 שנה,

ואפ' אם נאמר שהי' קנ"ט שנה ומחצה כשנפטרה, עדיין זה

רק ק"כ שנה ולא קכ"ג,

ואולי ל"כ, דבעל סדר הדורות לומד כפי המדרש שהובא בריב"א וחזקוני, שלאחרי העקדה יצחק ה' בגן עדן שנתיים, ששנים אלו לא עלו למנין מספר שנותיו (ראה לקו"ש ח"א ע' 49, וח"ה ע' 369 ואילך), ואז יוצא, שצריך להוסיף לרבה עוד ב, ג, שנים (ראה לקו"ש ח"ה ע' 370 הערה 130 שה' ב' שלימות ויתר מעט שהם מקוטעות ג'), ועודה הסה"כ לבערך קכ"ג שנה,

[דרך אגב, צ"ע בדברי ריב"א הנ"ל, דלפי ביאורו, יוצא דיצחק ה' עדיין בן ל"ז שנה שנשא את רבקה, (כי השנים שהי' בג"ע לא מחשבים), והרי איתא בפסוק (כ"ה, כ), ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו']

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי-פלארידא -

ב. כביאור לפירש"י בהתוועדות דש"פ ויחי ש.ז. ש"יעקב אבינו לא מת" הוא ע"ד חנוך, העיר הרב מ.ל. בגליון ט"ז (ש"ח) ס' ג, מלקו"ש ח"ו שמביא פרש"י בתענית שלא מת כלל גם בגוף, ובהערה 2 מוסיף ד"כ מוכח גם מפרש"י עה"ת שהרי פרש"י עה"ת הוא גם ל"בן חמש למקרא" ואין מקום לרמזים וכו' "ע"כ,

והנה ל"ל דמה שמביא הוכחה מפרש"י עה"ת היינו רק על נקודה הזאת שזה ענין ששייך לגוף כפשוטו ואי"ז רק לנפש דא"כ הרי"ז רק ענין של רמז וכו' דלפי פ' המהרש"א דהיינו רק בנפש א"כ ע"ד הפשט הרי"ז מיתה ממש בכל הפרטים משום דע"ד הפשט הפ' של מיתה היינו מיתה הגוף,

אבל באמת נ"ל דגם עפ"י ביאור כ"ק אד"ש אינו שולל הענין דהי' אצל יעקב ענין של חיים כפשוטם דהרי כתוב "אמרו רז"ל" ומכיון שהפ' בדברי רז"ל היינו חיים כפשוטם כמו שמפרש רש"י בתענית שם א"א לומר שרש"י מתכוון לענין אחר לגמרי,

ובפרט שרש"י מדייק פה להדגיש שרז"ל אמרו זה ולא כדרכו ברוב המקומות להביא מאמרי רז"ל בלי לציין שמקורו מרז"ל רק הכוונה היא שלהבן חמש למקרא אי"ז נוגע בפרטיות לידע במה מתבטא העדר המיתה,

ונ"ל דמשו"כ כתוב ברש"י אמרו רז"ל יעקב אבינו לא

מת דמכיון ששמה הפיל לא מת כפשוטו ממילא א"א להעתיק, את זה סתם דא"כ הי' צריך לפרש להתלמיד ג"כ הסבר הענין אבל מכיון שכתב דזהו "אמרו רז"ל" הכוונה היא רק דזהו ראייה משמה דאי"ז מיתה כפשוטה ככל בני"א והראי' דהרי אמרו רז"ל שלא מת אבל עצם הענין דלא מת אי"ז פירוש הכתוב, ולאידך גיסא מכיון שרש"י עכ"פ מבאי ראי' מזה הרי ישנה הוכחה שזה בגוף ג"כ דא"כ אין להביא שום הוכחה מזה עפ"י פשוטו של מקרא וכמבואר בלקו"ש ח"ו שם.

והנה הת' ש.מ.א. בגליון הנ"ל ס"ד הקשה א) דגבי יעקב כתיב "ויקרבנו ימי ישראל למות" הרי דמצינו לשון מיתה ג"כ וגם צ"ל דהרי רז"ל אמרו "צדיקים במיתתם קרויין חיים דנזכר בזה ענין המיתה גבי צדיקים ע"כ קושייתו, והנה כ"ק אד"ש בעצמו הקשה ע"ד זה מהפסוק "הנה אנכי מת" והנה לא תירץ את זה בפירוש והנה כנראה שלא חש לתרץ את זה דמכיון שמפרש שהי' ענין של העדר החיים רק שאי"ז דומה לענין המיתה של שאר בני"א ממילא אין קושיא דקורין לזה ג"כ שם מיתה רק דאי"ז ענין המיתה כמו בשאר בני"א ולגבי שאר בני"א זה נקרא לא מת,

ולכאורה הי' נראה על יסוד ביאורי כ"ק אד"ש כאן ובח"ו הנ"ל לחדש שבענין המיתה יש שני נקודות א) עזיבת הנשמה מן הגוף, והב) שעיי"ז הגוף נשאר בלי חיות כלל, ואצל כל אדם זה תלוי זה בזה כמוכן,

משא"כ אצל יעקב הי' רק ענין הא' שהי' עזיבת הנשמה מן הגוף אבל אעפ"כ נשאר ענין של חיות בהגוף, והרי מכיון שישנו ענין של עזיבת הנשמה הרי ע"כ ישנן גם ענינים של חיות שעוזבים את הגוף וזהו הענין שקורא כ"ק אד"ש (בשיחת ש.ז.) "העדר החיים" אבל אעפ"כ נשאר חיות גם בגשמיות כגוף ככל האריכות שם בלקו"ש ח"ו כנ"ל,

ובזה יבואר גם מאמר רז"ל תמוה שמה שמקשה מהגמרא וכי בכדי חנטו חנטיא וספדו ספדיא ומתרץ "מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" וכי כמה מתורצת קושית הגמרא וכי בכדי חנטו חנטיא כמה שמביא עוד ראייה שהי' בחיים, וכי היתה התמי' מנ"ל שהי' בחיים הלא התמי' היתה על המציאות דאיך אפשר שלא מת מכיון שהרי הי' ענין החנטה והספד וע"ז לא מתרץ כלום, ועפ"י יבואר דהמקשה הביין דענין "לא מת" היינו דלא הי' כלל ענין של מיתה ועזיבת הנשמה (אפילו לא בהאופן שביאר כ"ק אד"ש בשיחת ש.ז.) וא"כ נשאלת הקושיא איך אפשר חנטה והספד על אדם חי לחלוטין והתירוץ הוא דזהו רק ענין של "אף הוא בחיים" דהיינו שהי' בו ענין של חיים אבל אי"ז שולל ענין של מיתה מצד פירוד הנפש מן הגוף, וממילא

הפירוש "לא מת" היינו שאי"ז ענין המיתה כמו שאר בני"א
ולא מת לגמרי,

ובעת כותבי זכורני שכ"ק אד"ש שאל פעם הקושיא הנ"ל
על הגמרא ונקודת התירוץ ה'י' הענין של "זרעו בחיים" זה
פעל שהי' "אף הוא בחיים" ותו לא קשה מידי דהן אמת דלכתחילה
חנטו חנטיא וכו' דמצ"ע ה'י' שייך ענין המיתה רק הענין דזרעו
בחיים פעל חיות גם בו,

(והנה לכאורה עפ"י ביאור הנ"ל אפשר שהגמ' חזרה מהענין
דיעקב אבינו לא מת דהיינו דלכתחילה מת, רק הענין דזרעו
החזיר החיות), אבל לכאורה ביאור הנ"ל של כ"ק אד"ש הוא
בעיקר ע"ד הדרוש ופנימיות הענינים, ומה שביארתי כנ"ל יש
להתאים ע"ד ביאור כ"ק אד"ש בפנימיות הענינים ואכ"מ,

* * *

בגליון הנ"ל ס"ז הקשה הרב א. ל. ר. על ביאור כ"ק אד"ש
בשיחת ש"פ ויחי בנוגע למאמר הצ"צ לחסיד אחד "מאך דא ארץ
ישראל" ונת' דאחד האופנים בכירור הניצוצות היא ע"ד אבוקה
גדולה שעומדת במקום אחד ומושכת כל הניצוצות אלי' וכמו שהי'
בימי שלמה, אבל החסרון הוא שהמקום הגשמי בעצם מהותו לא
נתברר וממשיך כ"ק אד"ש "די איינציקע וועג בכדי אויפטאן
אז "דא זאל ווערען אויס דא" ... איז צו ארויסגיין בפועל
אין דעם דא... און מאכן פון דעם דא ארץ ישראל" ומביא ע"ז
מהמשך תער"ב גם עד"ז בנוגע ליניקת החיצונים שבימי שלמה
נתבטלו ממילא מפני שהי' ע"ד אבוקה גדולה שמושכת אליה כל
הניצוצות דקדושה וממילא מתבטלים הקליפות אבל הם עצמם לא
נהפכו לטוב אבל ענין אז אהפוך אל העמים כו' הוא שהרע יהפך
לטוב, והוא ע"י שיהיה הגילוי במלכות שבמלכות כו' ע"ש,
ומקשה מהמבואר בהמשך פדה בשלום רנ"ט ותש"ד שגם לע"ל במלך
המשיח יהי' הכירור בדרך ממילא כמו בשלמה המלך ע"כ,

ונראה דהנה יש ב' אופני עילויים וגילויים שיהיו כימות
המשיח (א) ענינים שיתגלו ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן
הגלות וזהו תכלית השלימות של ימות המשיח (עיין תניא פ'
ל"ז) וישנו ג"כ מעלות חדשות שמשיה בעצמו יפעול, והיינו
שהיו אז בירורים היותר נעלים (וראיתי בשיחת כ"ק אדמו"ר
הרי"ץ נ"ע בנוגע למים אחרונים שעכשו מקפידים שלא יהי'
בכלי כסף כו' ולע"ל יהי' בכלי כסף מפני שאז יהי' בירור
באופן נעלה יותר),

(והנה מכיון שיהיה ענין מים אחרונים שידוע ששייך לס"א
הרי מובן שבדקות יהיה ענין שכ"ק אד"ש ג"כ וממילא צריך בירור

אבל זה באופן נעלה יותר, שאי"ז שייך בעבודה עכשיו,

ועיין ג"כ באגה"ק סי' כ"ו שיהיו צריכים לעסוק בתורה כדי להתיש כת הס"א הדבוק בהם הנה מכואר שיהיה אז ג"כ ענין של ס"א ואפילו ענין של יצה"ר מפני שכתוב "שלא תשלוט בהם להחטיאם" ואפשר שיהי' ע"ד שביאר האריז"ל (מובא ג"כ בהמשך תש"ד שם) בנוגע להקליפות קודם חטא אדה"ר שהא' אינם מעורבים עם הקדושה, והב' תחת מצבה של הקדושה, והג' במדה מצומצמת ביותר אבל אי"ז מספיק, וכנראה מלשון קודש כ"ק אד"ש הרבה פעמים בשיחותיו שיהי' שלימות של אלה תולדות השמים והארץ עד להענין של אלה תולדות פרץ דהיינו עוד יותר מקודם החטא והיינו ב' ענינים של שלימות וכנראה לכאורה ג"כ בב' זמנים דהיינו בזמן מאוחר יותר יהיה שלימות עוד יותר גבוה ולכאורה צ"ל שאז לא יהיו בכלל קליפות ולפי"ז מה שמבואר באגה"ק היינו בתקופה הראשונה של ביאת המשיח וידועים כבר דברי כ"ק אד"ש שיהיו תקופות שונות בתוך זמן ימות המשיח ומוכן מזה שמשיח גופא יעלה את כל בני דורו לדרגא דזכו, וממילא לא יהי' מציאות דע"ה וערב רב ואכ"מ, וצ"ל שיהי' ענין של קליפה וס"א בדקות דדקות ע"ד קליפת נוגה דאצילות ואולי עוד יותר דק מזה ויהיו צריכים לביורור משם, או שיהיו ע"ד הביורור דשבת שזהו ביורור אחר ביורור הגם דכללות האכילה היא רק בקדושה אבל אעפ"כ צריך ביורור נוסף, ואלה הענינים אינם שייכים כלל עכשיו וזהו יעשה המלך המשיח בעצמו וכל ישראל עמו ואופן הביורור יהי' בדרך ממילא משא"כ מה שמבואר שבזמן המשיח יהפך הרע לטוב הכוונה היא על רע ממש שיתהפך לטוב וזהו ענין שנעשה ע"י מעשינו ועבודתינו במשך הגלות רק הגילוי מזה יהי' אז וע"ז מבאר כ"ק אד"ש שזה נעשה רק ע"י הירידה "אין דעם דא" שזה בכללות העבודה דזמן הגלות שזה פועל עיקר העילוי דלע"ל.

הרב דוד פרידמן

- ברוקלין נ.י. -

ג. בהתוועדות ש"פ ויחי (הנחה בלה"ק סט"ו-כ) מכאר בארוכה הוראה הנלמדת מפירוש"י דפ' ויחי (מח, ז) "אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתי' שם כדי שתאא לעזרה לבני', כשיגלה אותם נבוצראדון והיו עוברים דרך שם יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים שנאמר קול ברמה נשמע וגו' רחל מבכה על בניה וגו' והקב"ה משיבה יש שכר לפעולתך נאם ה' וגו' ושכו בנים לגבולם" עכ"ל,

ומקשה ע"ז שם מדוע צריכה רחל לסבול בגלל זה!? וממשיך שם: "והביאור כזה בפשטות כאשר רחל יודעת שתאא לעזרת

בני' כשיגלה אותם נבורזאדן כו' הרי לא זו כלבד שאינה מצטערת וסובלת מהעובדה שנקבה בדרך אפרת (אעפ"י שהפועל יוצא יהי' שלא תשכב עם האבות ביחד, אלפים שנה), אלא עובדה זו, אדרבה משמחת אותה, שכן עי"ז יכולה להיות לעזרה לבני' לבקש עליהם רחמים כו' עכ"ל, יעוי"ש עוד בארוכה,

ולכאו' איך יתאים הנ"ל, שעובדה זו משמחת אותה וכו' עם המבואר ברש"י פ' ויצא (ל' טו) וז"ל: "ולפי שזלזלה במשכב הצדיק לא זכתה להקבר עמו עכ"ל, הרי מכאן דזה היפך הזכות וכו', ובהשיחה מבואר אדרבה דעובדה זו שמחה אותה שחיה לעזרה לבניה, והנה מזה גופא שרחל שמחה מזה (וכנזכר בהשיחה הנ"ל דהאמהות נביאות היו, יותר מהאבות) הרי זה הוכחה דזה זכות הכי גדול בסגנונו אחר: איך יתאים דזה ענין של היפך הזכות, ועוד יותר עונש על זכזוכ במשכב הצדיק, עם הא דאמרינן דרחל שמחה מזה וכו'!?

ועוד צ"כ דהנה בהשיחה שם מבואר: וז"ל "ואעפ"כ בשביל אותם בניס שחטאו וגלו כו' - מוותרת רחל אמנו על זכות קבורה במערת המכפלה, ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות ואלפי שנים ובלבד שע"ז תוכל להיות לעזרה לבני' עכ"ל, הרי מבואר דזה תלוי ברצונה (מוותרת), ולכאו' אם זה עונש על שזלזלה, למה זה תלוי ברצונה שתוותר ע"ז,?

ונשיב על ראשון ראשון: דהנה בפועל מזה גופא שמדגישינן עוד מעלת רחל שוויתרה על מערת המכפלה וכו', הרי"ז מדגיש לנו גודל הענין לשכוב ביחד עם האבות במערת המכפלה, - אבל אעפ"כ אומר יעקב ליוסף שלא יהי' לך כלבך עלי, מפני שאמד שמחה מזה וכו' - אבל אעפ"כ לפועל (פעלט) חסר מרחל ענין זה, דבר נעלה ביותר, אעפ"י שזכתה לדברים אחרים הכי נעלים וכו' להיות לעזרה לבניה, אבל (בל' הגמ') כמאן דעביד לא אמרינן, - הא שנעשתה לעזרה לבני' וכו' לא לוקח ממנה חסרונה שלא זכתה להקבר עם האבות,

וזה מתרץ רש"י בפ' ויצא למה בפועל לא זכתה לשכוב במערת המכפלה (אה"נ שזכתה לדברים נעלים ביותר - אבל לפועל למה לא זכתה לשכוב עם האבות), ועי"ז מתרץ רש"י משום שזלזלה וכו',

והנה יוסף חשב שאמו מצטערת על זה שלא זכתה להקבר כו' ולפיכך הי' בלבי עלי כו', ועי"ז תי' לו יעקב דאדרבה היא שמחה מזה אעפ"י שפועל חסרה ממנה ענין נעלה וכו' - ועפ"י כל הנ"ל מתורצת בפשטות קושיא הא' - דאה"נ דהיא שמחה מזה אבל לפועל חסרה ממנה ענין נעלה ביותר וכמובא

לעיל בארוכה דכמאן דעביד לא אמרינן,

והנה על הענין דלא זכתה כו' והכיאר שבארנו בזה, יש להביא דוגמא לזה מהבית יוסף, שהמגיד שלו אמר שאם יזכה, יבא לקדוש השם, ולפועל מפני איזה סיבה וכו' לא זכה לקדוש השם, אבל לפועל עשה שו"ע, שלאורו נלך עד ביאת המשיח, ומוכן גודל העילוי בזה אבל לפועל לא זכה לקדוש השם, וכמאן דעביד לא אמרינן - ובאמת יש בזה בשיחות כ"ק אד"ש שקו"ט גדולה אם קדוה"ש גדול או עשיית השו"ע, וכו' ואכ"מ - והרי"ז לכאורה בדוגמת הענין דלא זכתה וכו' שנת"ל בארוכה,

והנה על קושיא הב' אם זה עונש א"א שתקבר עם האבות, למה צריכין שתותר למה תלוי כרצונה דווקא - וי"ל בפשטות, א) ע"פ תורת הכעש"ט בהענין דונפרעין מן האדם מדעתו דווקא, כידוע ואכ"מ,

ב) ועוד י"ל בדא"פ שבאמת ענין זה דזלזלה במשכב הצדיק איל"ז דבר שראוי לעונש שהיא תצטער אלפים שנה על שאינה ביחד עם האבות - ודווקא עי"ז שהיא שמחה מזה ומוותרת וכו', יכולים לעשות שלפועל תחסר ממנה לשכוב במערת המכפלה.

הת' מנחם מענדל כהן
- תלמיד בישיבה -

ד. בהתוועדות דש"פ שמות (ש.ז.), נתבאר שהטעם עי"ז ש"יעקב לא מת" הוא משום שמת קודם זמנו ע"ד שמצינו אצל חנוך שכותב רש"י שסילקו... קודם זמנו... ולכן "לא מת",

ובהנחה בלה"ק סכ"ח נדפס הערת כ"ק אד"ש וז"ל "משא"כ שאר בני"א, כולל צדיקים, שמתו קודם שני חיי אבותיהם - שלא מצינו שטענו "מעט גו' ולא השיגו גו'" (מכיון שיתכן שאצלם זמן המיתה הוא קודם שני חיי אבותיהם, ובמילא אין זו מיתה קודם זמנם), כי אם יעקב בלבד", ע"כ,

היינו אף שמצינו אצל שאר צדיקים שמתו קודם זמן אבותיהם, וע"פ דברי רש"י שכשמגיע סמוך לפרק אביו וגו', ולכאורה הרי זה מיתה קודם זמנם, וא"כ למה מצינו הלשון מיתה אצליהם? עי"ז כותב שאע"פ שלא הגיע... אין זו נקרא קודם זמנם (אכא שכשמגיע אדם... כותב רש"י שצריך לדאוג, כיון שיתכן שמיתתו שייך סמוך לפרק אביו, אבל איננו בהכרח) ולכן מצינו אצליהם ענין המיתה,

ולכאורה הרי מצינו אצל אברהם שמת חמש שנים לפני

זמנו וכלשון רש"י (טו, טו) "ולא יצא עשיו לתרבות רעה בימיו ולפיכך מת ה' שנים קודם זמנו...". וא"כ למה מצינו אצל אברהם ענין המיתה, וכלשון הפסוק "ויגוע וימת אברהם?"

* * *

בהתוועדות דש"פ שמות (ש.ז.), נתבאר שהטעם ש"יעקב לא מת" הוא משום שמת קודם זמנו,

ובהנחה בלה"ק סכ"ח נדפס הערת כ"ק אד"ש וז"ל "משא"כ שאר בני"א, כולל צדיקים, שמתו קודם שני חיי אבותיהם - שלא מצינו שטענו "מעט גו' ולא השיגו גו'" (מכיון שיתכן שאצלם זמן המיתה הוא קודם שני חיי אבותיהם, וכמיילא אין זו מיתה קודם זמנם), כי אם יעקב ככבד", ע"כ

נמצא מזה שמה שמצינו אצל צדיקים שחיו פחות משני חיי אבותיהם אין זה ראי' שמתו קודם זמנם (כי אם שכשמגיע אדם לפרק אבותיו כותב רש"י שצריך לדאוג, כי יתכן שמתו שייך סמוך לפרק אביו), ולכן מצינו אצל שאר צדיקים שלא הגיעו לשני חיי אבותיהם ענין המיתה,

ולכאורה הרי משמע מרש"י מפורש שענין "סמוך לפרק אביו" (ה שנה) הוא ענין רגיל, וכשאר ענין זה, הרי זה ראי', שמת קודם זמנו והוא בפירש"י (כו, ל) "ואנתו היום מת אברהם שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה ואין זו שיבה טובה שהכתיחו הקב"ה לפיכך קצר הקב"ה ה' שנים משנותיו שיצחק חי ק"פ שנה וזה קע"ה שנה...". ע"כ.

היינו שרש"י מביא ראי' לזה שמת אברהם ה' שנה קודם זמנו ממה שמצינו שחי ה' שנים פחות מכנו, וא"כ מוכח מרש"י בנוגע להאבות שהיו צריכים לחיות ק"פ שנים (מאיזה טעם שיהי'), וא"כ הרי זה שלא חי ק"פ שנה הרי זה ראי' שמת קודם זמנו, וא"כ גם בנדו"ד שאם לא מגיע אדם לפרק אבותיו נקרא זה קודם זמנו?

יצחק הומינר
- תלמיד בישיבה -

ה. בהתוועדות דש"פ ויגש ש.ז. נת' דמכיון ש"התורה היא נצחית", היינו שכל דיני התורה אינם רק בזמן הזה, כי אם גם לעתיד לבוא,

הדין ד"התנאה לפניו במצוות", יהי' גם לעת"ל - אע"פ שאז יקויים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ע"כ,

לפי"ז צלה"ב:

הדין ד"יפת תואר" (כי תצא כא, ואילך) מיוסד על
"לא דברה תורה אלא כנגד י"צה"ר", ומפרש"י ד"אם אין הקב"ה
מתירה ישאנה באיסור, ז.א. שבעצם ה"י צריך להיות דבר האסור
[וכמפרש"י שזהו אפילו אשת איש] אלא שהקב"ה מתירה,

הרי מוכן דענין זה נאמר רק משום "כנגד יצר הרע",

ובפרשת קדושים יט, כג בד"ה להוסיף לכם תבואתו מביא
רש"י דברי ר' עקיבא - "דברה תורה כנגד יצר הרע שלא יאמר
אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם לפיכך נאמר להוסיף
לכם תבואתו";

וביאור דברי ר' עקיבא הנ"ל מובא בלקו"ש חכ"כ ע'
111 - "וויכאד ס'איז זייער שווער צו מקיים זיין די מצוה,
ווארום א מענטש קען דאך טענה'ן "ארבע שנים אני מצטער בו
חנם" - האט מען "מתיר" געמאכט (כנגד יצר הרע) צו האבן
אין זינען דעם שכר ה' בעת קיומה, און כדי צו "באפרידיקן"
דעם יצה"ר איז דער אויבערשטער מכטיח א שכר שלא ע"ד הרגיל"
ע"י"ש,

הרי מוכן מהנ"ל דרך משום "יצר הרע" הדין היא באופן

אחר,

ועוד והוא העיקר: בלקו"ש חכ"א ע' 379 - נתבאר
דנבואת "עוד ישבו זקנים וזקנות" נאמר על זמן דלאחר תחיית
המתים -

און אין דער צייט איז "גם אויביו ישרים עמו", אז
אויך דער יצר הרע וועט שלום מאכן מיטן רצון פון א אידן
צו דינען דעם אויבערשטן - וועט במילא דאן נישט נויטיק זיין
די איצטיקע באווארניש פון "כבודה בת מלך פנימה" און עס
וועלן קענען מקוילים ווערן די נבואות "עוד ישבו זקנים
וזקנות בערי ירושלים", "עוד ישמע קול חתן וקול כלה"
(אע"פ שקול אשה ברחובות הוא היפך הצניעות),

הרי מביין דכמה דינים ישתנו משום ביטול יצר הרע,

ולכאורה עוד כו"כ דינים וגזירות שתלויים משום
יצר הרע גם כן יתבטלו כגון איסור יחוד, דיני הרחקות,
מחיצה בין נשים ואנשים ועוד,

אבל ראה מס' סוכה נב, א - "ומה לעתיד לבוא שעוסקין
בהספד ואין יצר הרע שולט בהם (ראה מפרשים הביאור בזה)
אמרה תורה אנשים לבד ונשים לבד וכ"ל", הרי משמע דאף בזמן
שאין יצר הרע עדיין יהי' ענין שנשים לבד ואנשים לבד,

וצ"ע על הנ"ל.

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי פלארידא -

1. בהתוועדות דש"פ מקץ ש.ז. בביאור פרש"י שאל מדוע לא מצינו שהשבטים יאמרו סבלא פשוטה דכאשר באים קבוצה של עשרה אנשים שכולטת לעין, הרי זהו הוכחה שלא היו מרגלים? ובביאור תירץ שכן ה"י כזונתם כלומר "כולנו בני איש אחד נחנו", דאין דרך לשלוח קבוצה שלימה של מרגלים, וכן העובדה ש"כולנו בני איש אחד נחנו" מהוה הוכחה ש"כנים אנחנו", שהרי לא יתכן שאצל כולנו תהי' תכונה כלתי רגילה של הערמה, עי"ש,

ויש להעיר דעד"ז פי' העקדת יצחק, דטענו ליוסף דא"א למצוא עשרה אנשים באותו משפחה לתפקיד כ"כ מסוכן, ולכן אין חשד שאנו מרגלים וכן ראה בדעת זקנים בעלי התוספות והאור החיים,

בענין הנ"ל שאין דרך לשלוח קבוצה שלימה של מרגלים, וכן שלא יתכן שאצל כולם יהי' תכונה כלתי רגילה של הערמה, יש להעיר ממרגלים ששלח משה בפי' שלח דשלח קבוצה של י"ב אנשים, והיו הנשיאים של כל שבט, אם כן, צ"ל לכל הנשיאים הי' תכונה כלתי רגילה הנ"ל, ואולי י"ל דבכדי להיות נשיא, צריך לתכונה זו, וכנ"ל,

(ב) במאמר ה'תוועדות הנ"ל, שאל מדוע מדליקים נר חנוכה בימין כשאר מזוזה, דמכיון שהתורה על הרוב תדבר, א"כ הי' צ"ל התקנה שנ"ח משמאל גם במיעוט המקרים כשאר מזוזה, כמו שמצינו בשאר מצוות,

ויש להעיר דבאורחות חיים אות ג', ובכל בו סי' מד סוברים שכיון דתיקנו להדליק בשמאל משום המזוזה, לא חילקו חכמים דבריהם אף כשהטעם איננו, (אבל המבואר במאמר הוא לפי הלכה),

(ג) נת' במאמר הנ"ל וכן בכ"מ החידוש דנר חנוכה על נרות המנורה, דזמן הדלקת נרות המקדש הוא לפני שקיעת החמה, ומקום הדלקתה הוא בפנים, משא"כ נרות חנוכה זמן הדלקתם הוא משתשקע החמה ומקומן על פתח ביתו מכחוץ ומבאר דהביאור בזה, הוא כי נרות חנוכה בכחם להאיר לא רק כפנים אלא גם בחוץ (הן במקום והן בזמן),

ולכאורה צלה"ב:

הלא ב' עינים אלו נמצא גם אצל נרות המקדש,

דהרי אעפ"י שזמן הדלקתה היא לפני שקיעת החמה, אבל פשוט הוא שהכוונה שיהי' אור גם משך כל הלילה והרי עוד יותר דחנוכה אין צריך שידליק כל הליכה, ונרות המקדש דולקות כל הליכה, ואם כבתה באמצע הלילה צריך להדליק עוד פעם (מנחות פח, ב, - רש"י),

וכן בנוגע לענין המקום דמשמע ממאמר הנ"ל, דהמנורה במקדש מאירה רק בפנים והרי איתא במנחות פו, ב דטעם מדוע חלונות בית המקדש היו "שקופים אטומים" הוא משום ד"לא לאורה אני צריך" (הכוונה דלא היו בכדי להאיר את הפנים), אלא כלשון רש"י "קצר מכפנים ומרחיב והולך לצד חוץ כדי שתהא אורה יוצא מהיכל שתאיר לעולם",

ואולי י"ל, דעדיין מצינו חילוק, כי נרות חנוכה מקום הנחתה הוא ממש בחוץ, משא"כ המנורה היתה בתוך המקדש, ע"ד החילוק בין אברהם ליצחק באופן השפעתם על הזולת, כמבואר בלקו"ש פ' תולדות ש.ז. ודו"ק,

הרב מיכאל לונזניק
- מיאמי פלארידא -

ז. בשיחת ש"פ שמות ש.ז. נת' שבענין ה"שס" מציינו דבר והיפוכו: מצד אחד הוא רק ענין חיצוני (כמבואר בכ"מ דהוא רק בשביל הזולת וכנ'), ולאידך הרי שם האדם שייך לעצם האדם, ולכן הנה כאשר אחד מתעלף ר"ל הנה ע"י הקריאה בשם מושיבים נפשו כו' (ראה גם ספר המאמרים תרצ"ט ע' 163 ואילך סה"מ קונטסים ח"ב תל"א ואילך, ובכ"מ),

ונת' שמצד ענין הבחירה - י"ל שענין הנ"ל שע"י קריאה בשם יקיץ מהתעלפות - כ"ה גם באומות העולם,

ויש להעיר גם מרשימה שנדפסה בהוספה לסה"מ תרס"ג ס"ע רנא ואילך (ומובא גם בכמה שיחות בשם: כת"י דא"ח ישן לא נודע למי) שכ' שם וז"ל: "מי שנתעלף אז צריכים להקיצו ברפואות וסמים, ונכתב (נוסח אחר) במגדל עוז ע' שנח); ואיתא בספרי הרפואות שילחשו לו באזנו (את) שמו ואז יקיץ מהתעלפות עכ"ל שם,

דמזה שכ' בספרי הרפואות משמע דכ"ה גם באוה"ע (אם לא שנאמר דהכוונה בספרי רפואות השייכות רק לבנ"י, ודוחק),

והנה ע"פ המבואר בהשיחה דגם באוה"ע ע"י לחישת שמם מתעוררים מהתעלפותם - יל"ע אם גם אצלם ענין השם שייך לעצם ושוש נפשם או לא?

ולכאו' יש להביא רא'י לכאן ורא'י לכאן וכדלקמן:

בלקו"א להה"מ סרמ"ד (ועד"ז באו"ת להה"מ ד, ג, ואיכך, וראה גם סה"מ תרצ"ט וקונטרסים שם) בביאור מאמר המדרש עה"פ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו מלמד שהביא הקב"ה כל הבהמות והחיות להקב"ה לקרוא להם שמות כו',

מבאר הה"מ וז"ל: "כל השבעים לשונות אף שבכל לשון ולשון מהע' לשונות יש ג"כ קריית שם לכל הנכראים וכו' וקורין לכל דבר בשמו, אבל לא שמו אמיתי הוא, כי אינם משגיגים שמו האמיתי ושורשו, משא"כ בלה"ק כל מה שנקרא שמו הוא שם האמיתי ושם העצם משורשו",

וממשיך שם דעד"ז היא בקריאת שמות לבנים: "גילה האר"י זל"ה שגם אלו השמות אינם דרך מקרה... אך הקב"ה הוא הנותן שכל וחכמה ודעת בלב אביו ואמו לקרותו בשם שהוא שורש שמתו של הכן, ומחמת זה האדם מושרש בשמו מאוד", עכ"ל שם,

דמכל זה משמע דהשמות שאוה"ע נותנים אינו שייך לעצם ושורש האדם,

ולאידך גיסא יש להעיר מהערת כ"ק אד"ש ב"משיחות" ש"פ וארא תשד"מ (הע' 1) בנוגע שמו אשר יקראו לו בלה"ק מהוה ומקיים הדבר וכו', וז"ל:

"וכן הוא בשמות שקורים הורים ליו"ח (ראה ס' הגלגולים הקדמה כג... ס' חסידים סרמ"ד, ושם משמע דגם בשם הלועזי כן הוא - ועפ"ז יומתק דרז"ל בהשם "זלמן" דאדה"ז) - וי"ל שגם בשמות הסכמיים אבל (ע"פ שו"ע) נעשו קבועים כן הוא, - ויתרה מזה - הרי כל פרט שבכריאה (ועאכו"כ - קריאת שם במשך זמן) - ה"ז בהשגח"פ" עכ"ל ההערה שם, דעפ"ז אולי אפ"ל עד"ז בשמות אוה"ע? וי"ל"ע בזה,

הרב אהרן לייב ראסקין
- ברוקלין נ.י. -

ח. בקשר למה שנתבאר בהתוועדות דאור ליום זאת חנוכה בנוגע שתורה לא בשמים היא יש להעיר מגמ' ב"מ פד, ב, לגבי רבי אלעזר בר' שמעון דאחר מיתתו הו' מונח בעלי' ומבואר שם: כי הו' אתו כי תרי לדינא הו' קיימי אבא אמר מר מלתיה ומר מלתיה נפק קלא מעיכותיה ואמר איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי עינ"ש נמצא דהי' פוסק דינים אחר מיתתו וצ"ע הלא תורה לא בשמים היא*,

אפרים שמואל קעלער
- תלמיד בישיבה -

(* עי' מהר"ץ חיות שם שהי' דן רק בדיני ממונות וזייני ממונות ניתן למחילה ונתרצו זה לזה עינ"ש,

ט. בהתוועדות דש"פ שמות (ש, ז,), עה"פ (א' טו) שפרה ופועה ובפירש"י זו יוכבד ומרים, נשאלה השאלה מה מכריח רש"י להוציא את הכתוב מפשרו, דהא בפשטות שפרה ופועה הם שמות של מילדות, ולא רק שם המתיחס לפעולותיהם,

ונת' שם (עיין בכ"ז בארוכה הנחה בה"ק ס' כ-לד) שרש"י קשה איך הספיקו עם שני מילדות עבור כ"כ ריבוי ילדים ובפרט ע"פ פירוש רש"י שם שלידה רגיזה הי' "ששה ככ"ס אחד"? לכן מפרש רש"י שהיו מילדות מיוחדים, אלא שאעפ"כ לכאורה אע"פ שהיו צדקניות וכו' איך הספיקו רק בשני מילדות אצל כ"כ הרבה ילדים וע"כ בא תשובתו של רש"י שהמילדות נקראים ע"ש פעולתן ע"ש שמשפרת את הולד, ע"ש שפועה ומדברת והוגה לולד, היינו שעצם הלידה הי' בדרך נס, אלא שלכאורה קשה שהי' לרש"י לפרש שהי' נס, ע"ז הסביר (בהתוועדות) שהפסוק גופו מתרצו שהמילדות אמרו לפרעה ש"בטרם תבא עליהם וילדנו", ובמילתא דעבידי לגלוי' לא משקרי אינשי, וכמ"ש קמון "וכא" וכלו עוד הצפינו",

ועפ"ז הסביר למה מפרש רש"י ש"בתים" היינו בתי לוייה כהונה ומלכות כי אם הפירוש הוא שנתן להם הקב"ה שחר בתים בישראל סתם (ראה בכ"ז בארוכה בלקו"ש חכ"א בתחילתו כל הפירושים ב"ויעש להם בתים" (מי עשאם)), כי א"כ מה הוא השכר על ש"ויראו את האלוקים", ולכן מעתיק רש"י ויעש להם כי לכאורה הי' צריך להיות כתוב ויהי להם (עדמ"ש ככד את אביך ואת אמך כמען יאריכון ימך), וזהו ראוי לדברי רש"י שמדובר כאן אודות ב-תי לוייה כהונה ומלכות,

ולכאורה אי"מ שהרי פרעה שאל המילדות מדוע "ותחין את הילדים" ופירש"י "מספקות להם מים ומזון" - וע"ז בא התירוץ ש"בטרם תבא עליהם וילדנו" ופירש"י שהם בקיאות כמיכדות (ונמשלו כחיות השדה שילדות בעצמן), ולכאורה ע"פ מ"ש בהשיחה שמוכרחים לומר שאמרו אמת, נמצא מזה שהתירוץ של המילדות לפרעה אינו מעין השאלה, כי פרעה שאלם למה (כפירש"י) מספקות להם מים ומזון, והם ענו שהם מיכדות בעצמן, ולכאורה איך זה מענה על שאלת פרעה, שהרי אפ"ל אם הם מוליכים בעצמן אי"ז מענה ע"ז שמספקות להם מים ומזון,

אלא שבהכרח לומר שהם רק נתנו דוגמא שכשם שהם מילדות בעצמן כך אפ"ל כלי לספקן עם מים ומזון חיים הם (באופן ניסי), היינו ששללו לגמרי שנתנו להם אפ"ל מים ומזון, היינו שהם ענו שקר (להינצל מפרעה), שהרי רש"י מצדין שם לגמ' סוטה ששם מבואר שהם היו מספקות מים ומזון, ולפ"ז מהו הביאור בהשיחה, שהרי מכאן ראוי' שהם ענו שקר?*

יצחק הומינר

- תלמיד בישיבה -

(* או"ל שהפירוש הוא דאמרו דבאמת גם לולי סיוע שלהם (דשפרה ופועה) הן יכולות לספק מים ומזון כשביכל עצמן, וא"כ

ל. נת' בהתוועדות דש"פ מקץ ש,ז, דכיצד יתכן שבגלל טבע בעולם, יכריח אצל הקב"ה כביכול, לקבוע איזה ענין באופן מסויים, וביאר, עם דוגמא דחנוכה, מכיון שענינה של חנוכה קשור עם "שמונה נסיכי אדם" לכן קבע הקב"ה שכבוא הזמן דחנוכה יהי' טבע העולם באופן שיצטרכו להמתין שמונה ימים עד ששיגו שמן טהור, כדי שיהי' הנס שמונה ימים, ובמילא ידליקו שמונה נרות עי"ש,

ע"פ ביאור הנ"ל יש לכאר כו"כ ענינים בתורה שיש להקשות עליהן ומהן, יו"ט שני של גלויות, ובהקדים:

הנה מבואר במס' ר"ה הטעם מדוע קבעו בחו"ל כ' ימים יו"ט, משום שהשלושים לא הצליחו להודיע בזמן, מתי בית דין קבעו ראש חודש ע"פ ראי',

ומקשים ע"ז, דמשום סיבה טכנית שעדיין לא הי' להם טלגרה, טלפון, רדיו וכו', לכן צריכים גם היום להמשיך לשמור ב' ימים יו"ט?

והנה מובא עוד טעם בלקוטי תורה דרוש המתחיל להבין ענין יו"ט שני של גלויות וראה שער הכולל פ"א, מדוע תקנו יו"ט שני, משום דכחו"ל א"א לקבל הארת קדושת יו"ט כיום אחד, וצריך דוקא ב' ימים,

ולכאורה, לפי טעם זה יוצא דאפי' אם הי' להם טלפון וכו' בזמן שהי' בית דין, עדיין יש צורך לקבוע יו"ט שני, אלא, האמת הוא, דב' ביאורים הנ"ל, עולים בקנה אחד, ע"פ ביאור התוועדות הנ"ל,

מכיון שבפנימיות הענינים, מצד הקב"ה, לא יכולים לקבל בחו"ל השפעת היו"ט כיום א', לכן קבע הקב"ה בטבע העולם, דבזמן בית דין לא יהי' התפתחות המדע באופן שיהי' טלפון, רדיו וכו' אלא יהיו צריכים להודיע דברים ע"י שלוחים,

בסגנון אחר, הטעם המובא בגמרא אין הוא סיבה, אלא ראי' והוכחה שיש מציאות שבנ"י נמצאים בגלות, ולכן צריכים לקיים יו"ט שני, ומכיון שנמצאים כנ"י בחו"ל, נשתלשלו הענינים, שמצד סיבה טבעי' לא הי' אפשרות להשלוחים להודיעם מתי נקבע ר"ה, ולכן יצטרכו לקיים יום טוב שני,

ולעת"ל, שיהי' בית דין ויקדשו ע"פ ראי' ויהי' אפשרות להודיע ע"י כל מיני תקשורת שקיימים היום (טלפון, מטוס, וכו') כבר לא יהי' צורך לזה להודיע מתי חל יו"ט בחו"ל, כי אז כל בנ"י יהי' בארץ ישראל במילא כולם יקבלו את ההמשכה ביום א' (וכן י"ל, דמשום שעתידה א"י להתפשט בכל הארצות,

שור אין קפידה מה שהן מסייעות ג"כ כיון דגם בלעדן יהי' להם מים ומזון, ובודאי אמרו האמת.

הקדושה של א"י, פועלת שלא יהי' שייך לו"ט שני),
מובן מהנ"ל דהטעם המוכא בחסידות הוא מה שקבע שיהי'
טבע העולם כמש"כ בגמ', שלא הגיעו השלוחים למקומות ממויימים,

[ובנוגע לר"ה הנה י"ל שכל א"י יהי' לה אותו דין
כירושלים, משום שעתידה ירושלים להתפשט בכל א"י, וכו'],

ויש להעיר מס' מועדים בהלכה, בענין חנוכה, דבסוף סי'
ב' מביא דברי המנחת חינוך מצוה ש"א, כשיכנה בית המקדש
ונשוב לקדש על פי ראי', אז הרחוקים ודאי יעשו ט' ימים,

ובהערה 87 מביא דברי הר"ר, מרגליות שהביא רעיון
הטלגרף ורדיו, ובסוף הערה כותב ודברי המנחת חינוך צודקים
עיי"ש,

והנה ע"פ הנ"ל י"ל דחנוכה יהי' תמיד שמונה ימים בכל
מקום.

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי-פלארידא -

ח ס י ד ו ת

יא. בנוגע למה ששאלתי בגליון טו (שיז) לכאורה מצינו שני
הסברות חלוקות אודות עבודת יוסף דכמקום אחד אומרים שיוסף
עבודתו דוקא כירור וזיכוך המטה ובמקום אחר מצינו שעבודת
יוסף היא המשכה מלמעלה למטה אבל לא זיכוך המטה, ונשאר
בצ"ע,

ויש לבאר זה עפ"י מה שמצינו בלקו"ש חלק ט"ו ע' 346
דיוסף שרשו מענין הגלגולים דלכן הי' יוסף פותר החלום מפני
שענין החלום שבו יכול להיות שני דברים הפכים כך מדרגת
יוסף אצלו יכול להיות שני דברים הפכים מרכבה לאלוקות ולעסוק
בכירור וזיכוך המטה.

מנחם מענדל פערזנער
- תלמיד בישיבה -

יב. במאמרי אדמוה"א ויקרא ב' בתחילתו מקשה למה אצל משרע"ה
והנביאים מפליאים מאוד במופתים שעשו (קרי"ס, וגבי אלישע
וכו') משא"כ אצל התנאים לא מפליאים כ"כ הרבה במופתים
(כידוע שגם התנאים עשו הרבה מופתים) ומבאר שאצל התנאים
הי' מס"נ רק בשביל התורה ומשו"ז לא נחשב להם כ"כ לפלא

משא"כ אצל הנביאים המס"נ שלהם לא הי' דוקא לתורה ולכן
נחשב לפלא (ע"כ מהמאמר),

אך עדיין אינו מוכן לגבי משרע"ה שהרי מסר נפשו על
התורה, והתורה הי' עצמיות נפשו (כמש"נ בליקוט פ' שמות)
ואי"כ למה נחשב אצלו המופת לפלא.

הת' דובער לברטוב
- תלמיד בישיבה -

יג. במאמר ד"ה ואלה שמות ש.ז. מבאר דההפרש בין משה למשיח
(גואל ראשון גואל אחרון) דמשה הוא כחי' עבודת הצדיקים דזהו
מה שהגאולה ע"י משה היתה בחודש ניסן דוקא שענינו עבודת
הצדיקים כנודע, ומשיח ענינו הוא עבודת התשובה כמאמר עתיד
לאתבא צדיקיא בתיובתא ע"כ,

ולכאורה הרי חז"ל אמרו שבניסן נגאלו ובניסן עתידין
ליגאל והרי מבואר בדא"ח שההפרש שבין חודש ניסן לחודש אלול
- שחודש ניסן קשור עם עבודת הצדיקים וחודש אלול קשור עם
עבודת הבע"ת,

ואי"כ צ"ב מדוע כניסן עתידין ליגאל מכיון שמשיח קשור
עם עבודת התשובה השייכת לאלול?

ואפש"ל בזה ובהקדים - בלקו"ש חי"ט (ע' 158 ואילך)
מביא בענין השייכות וההפרש שבין אלול לבניסן,

ונקודת הביאור: דהעבודה דניסן היא העבודה דמלמעלה
כמטה, והעבודה דאלול היא העבודה דמלמטה למעלה, ועפי"ז
מבאר שם מדוע כשיחה של הריי"ץ נ"ע בפסח, מדבר על מעלת חודש
אלול, דזהו מפני שהכח לזה שיש אתערותא דלתתא בחודש אלול
זהו מהאתערותא דלעילא מחודש ניסן,

ועפ"י כל הנ"ל ניתן לבאר גם בענינינו - דאעפ"י שעבודת
הבע"ת שייכת לחודש אלול מ"מ הכח להתעוררות זו היא מחודש
ניסן, שזו ההמשכה מלמעלה,

וע"כ אפש"ל שהגאולה קשורה גם לענין של חודש ניסן
מפני שהיא המשכה שמלמע' ועדיין צ"ב בכ"ז.

הת' שאול משה אכיטוב
- תות"ל 770 -

ש ו נ ו ת

יד. הוספות למראי מקומות לתו"א פ' וארא

נה, א

וארא אל אברהם: ראה ד"ה זה דשנת תשמ"ה,

משא"כ בחי' האבות: ראה גם לקו"ש - ו' ע' 11 הערה 39
כרך ט"ו ע' 360,

הגלות במשל לעבור: ראה גם אוה"ת ויקרא-ד ד"ה ששת ימים,

נה, ב

צ"כ מילת אחד: ראה בסה"מ תקס"ב ע' רמט בשם חובת הלככות
וראה גם באוה"ת בראשית-ז דף תתשנט, א ואילך,

נה, ג

מעלה ומטה: ראה ד"ה ציון כמשפט תפדה תט"מ כדיוק הלשון
מעלה ומטה,

לאתכפיא סט"א ואסתלק: בספר החקירה ע' 272 מציין ע"ז
שאין זה סילוק גשמי אלא העלם,

נו, א

בחי' ביטול לגמרי: ראה סה"מ תרכ"ט ע' רכט ואילך,

בבחי' היותו יחיד: ראה ספר קיצורים והערות לתניא ע'
קד, ובסה"מ תרס"ו ע' רס"ט,

יש מי שאוהב: ראה תניא פל"ה,

לא שייך לומר עכיו לשון גדולה: ראה אוה"ת וירא צב, א,

הנקרא בשם אלקים לשון רבים: ראה אוה"ת וארא ע' רכג,
יתרו ע' א, לח,

עיר נקרא מה שמקובץ מכמה כתיים: ראה באוה"ת בראשית-ז
דף תתשעה, ב ובהמשך זאת חנוכת המזבח-תר"מ סי' יד,

נו, ג

אבל שמו ... שיבוא לידו גילוי ההמשכה במדות: באוה"ת
שמות ע' יח מציין ע"ז והוא בחי' יחו"ע ויחוד זה ע"ד שילוב
אד' בהו"י,

נו, ד

ויאמר - קח את המטה: נוסחא אחרת ובאריכות בסה"מ-תקס"ה
ע' קפח,

הרב אהרן חיטריק

- ברוקלין נ.י. -

ס. בנוגע להחילוקים שבין הרמב"ם ואדמו"ר הזקן אודתם דיבר כ"ק אד"ש בהתוועדות דשנת פ' שמות, והזכיר שזה בניגוד למה שכבר דיבר מקודם (וכבר נדפס בליקוט דש' תשמ"ה) הדברים שבהם דמו הרמב"ם לאדמו"ר הזקן, כדאי להעיר דהנה ידוע דאדמו"ר הזקן מעיד בדף השער לעיקר חיבורו ספר תניא קדישא, שהוא "לבאר היטב איך הוא קרוב מאוד בדרך ארוכה וקצרה" כמו"כ מעיד אחד מגדולי מפרשי הרמב"ם בנוגע לעיקר חיבורו של הרמב"ם (מגדל עוז פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' כ"כ, בתירוצו להשגת הראב"ד על הרמב"ם) וז"ל וכתבתי כמה פעמים שלכך קראו משנה תורה שהלך דרך ארוכה וקצרה והניח דרך הסברא לפירושי הגמרא עכ"ל.

הת' יעקב שמואל בוטח
- תלמיד בישיבה -

טו. בענין השם ד"יד החזקה" על הרמב"ם כבר דיבר אד"ש כמה פעמים והקשה שצ"ע למצא מי הל' הראשון אשר קרא למשנה תורה בשם יד החזקה דמאחר שהרמב"ם עצמו קרא לו בשם משנה תורה, ושם יד החזקה ניתוסף רק לאחר זמן ע"י בני דורו, ע"כ,

כדאי להעיר מ"ש באגרות קנאות (הפולמוס על ספרי הרמב"ם) שהוא מביא המכתבים על הוויכוח לפי סדר השנים, ובאגרות אשר שח רבינו בחיי אל קהלות אראגו"ן הוא מדמה תורת הרמב"ם לתורת משה רבינו ומביא שם וז"ל (עמ' ו') ,,, הנה קול המולות שרי עמנו מארץ מרחקים להפך העדות והחקים, הכתובות בספר תורת משה עבד ה' הרי הוא הפטיש החזק רבינו משה ב"ר מימון זצ"ל השם אותות ומופתים בתורת האל, ולכל יד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל וכו', ,,, והקורא בספר המדע ומורה נבוכים וכו' עכ"ל ומדמה שם ספר המדע ליד החזקה ומורה נבוכים למורא הגדול אבל אינו קורא בפירוש למשנה תורה בשם יד החזקה,

אבל יש עוד מכתב שם מהנשיא ראש הגולה מדמשק (כשנת מ"ו לאלף הששי) שמביא שם וז"ל ,,, כי שמענו דבת עמים שיש מערער על הגאון הגדול רבינו משה בן הרב רבינו מימון ז"ל אשר העיר עינו הגולה בספריו הנכבדים והיקרים לכל יודעי דת היד החזקה אשר קראו משנה תורה, וספר מורה הנבוכים וכו' עכ"ל,

ומה שידוע לנו אודות תשובה ההיא (מראש הגולה מדמשק) מביא בהמבוא שם דבשנת מ"ו לאלף השישי קמו שנית מעוררי ריב בארץ צרפת, ולפני התגלע הריב נודעו הדברים אל הנשיא וראש הגולה בדמשק רבינו ישי בן חזקיה בן ישי הנשיא, ונדו הוא

ובית דינו לכל מי שידבר תועה על ספרי רבינו, וגזרו על ככ איש אשר ימצא אתו מכתבי המחלוקות ומעתיקותיהם שישלכו וימסרו אותם לנכד רבינו הוא הנגיד רבינו דוד זצ"ל לבערם ולכלותם וכו' ומשם משמע דאגרת זו נתפשט לכל תפוצות ישראל (ויל"א שאפי' נתפשט שני פעמים בשנת המ"ו ובשנת ה"נ) ואגרת זה היה המכתב אחרון שכ הוילכוח על ספרי הרמב"ם,

נמצא מזה עכ"פ במכתבים שיש אצלנו שהראשון שהביא לשון "יד החזקה" ה"י רבינו בחיי ומכתב שנחפרסם לכל היה מכתב דהראש הגולה מדמשק שמביא יד החזקה על משנה תורה אעפ"י שהיה כמה זמן בין מה שכתב רבינו בחיי (שהיה בזמן החרם ושריפת ספרי הרמב"ם דשנת ד' אלפים תתקצב עד תתקצה) ובין מ"ש במכתב דראש הגולה מדמשק ה' אלפים מ"ו (שאז נתעורר המחלוקת פעם שנית כארץ צרפת כנ"ל) לא מצינו שם "יד החזקה" במכתבים בזמן ההוא ואפי' רבינו יונה אחר שחזר מהתנגדותו על הרמב"ם ודיבר רק כשבחינו של הרמב"ם אינו מביא יד החזקה כפי המבואר מאגרת רב הלל החסיד לרב יצחק רופא.

הת' שאול שמעון דויטש
ישיבה גדולה
- מיאמי-פלארידא -

טז. כ"ף טבת הוא יום ההילולא של הרמב"ם ויש להעיר בזה משיעור תהלים דיום זה (כ' בחודש) קאפיטל ק' מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ,

וראה ברשימות הצ"צ על תהלים (יהל אור-קאפיטל ק') הריעו לה' כל הארץ - ראשי תיבות: הלכה,

ועוד יש להעיר (ע"ד הרמז) שייכותו לכ' (וכן למספר ק') שהרי ענין ההלכות הרי ענינם ושרשם מכתר (ראה אגה"ק סכ"ט בארוכה) ובמספרים ה"ז מספר ק', שבמספר ק' שפיגעלט זי אפ תוכן ענין ספרי הכתר כמבואר בדא"ח, וכן אות כ' ה"ז ראשי תיבות כתר, ועוד בזה מה שכ"ף במילואו הוא גימט' ק',

ועד"ז יש להעיר - ע"ד הרמז - בהנוגע ל"ד ניסן (יום הולדתו) שהשיעור תהלים דיום זה מתחיל לשכמה אלקים משפטיך למך תן וגו' וכמבואר בלקו"ת כפי' משפט שהוא כהלכתא וכו' ויומתק שהרמב"ם נק' ג"כ מלך וכמה ממפרשי הרמב"ם הק' בשם זה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברוקלין נ.י. -

לזכות

הילד יעקב יוסף שיחי'
לאורך ימים ושנים סובות
לרגל ה"אופשערניש" שלו
ביום ג' כ"ו סבת התשמ"ו